

GRUNDSKOLE 25. marts 2022

Løft folkeskolen med offentlige midler fra private skoler, der ikke tager socialt ansvar

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Mie Dalskov Pihl
Chef for registeranalyse

Hvis private skoler primært optager ressourcestærke børn og går uden om børn med særlige behov, skal de så have det samme tilskud?

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

I TV2-dokumentaren "Flugten til privatskolen" får vi syn for sagen om, hvordan nogle private skoler udvælger og fravælger elever. I den første del, som blev vist i går, følger vi blandt andet Kolding Realskole – en privatskole med mere end 900 elever. De har fået lov til at gå på skolen, efter de har været igennem en optagelsesproces.

Kort fortalt bliver børnene, der gerne vil gå på Kolding Realskole vurderet på flere forskellige parametre og det er tydeligt at privatskolens ledelse sætter faglige og sociale forventninger til barnet og forældrene, før barnet kan få lov til at gå på skolen. Der er ikke plads til børn med særlige behov. Spørgsmålet er i hvor høj grad det skal ske for offentlige midler?

” *Man bør øge de private skolers incitament til at tage et tungere socialt ansvar med en socialt betinget koblingsprocent, hvor private skoler der ikke løfter et socialt ansvar, i mindre omfang får adgang til offentlige midler.*

Chefanalytiker og projektchef Mie Dalskov Pihl

Det er i høj grad børn af velstillede forældre, der opnår optagelse på Kolding Realskole, og det er langt fra et enestående eksempel. En [analyse](#), vi i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd udgav i sidste måned, viser, at de private skoler overordnet set har en skæv elevsammensætning.

I analysen kortlægger vi elevfordelingen på landets cirka 1.400 grundskoler, der har minimum 100 elever. Ved hjælp af data fra Danmarks Statistik har vi delt alle landets skolebørn op i fem lige store grupper ud fra forældrenes indkomst. På den måde kan vi se, hvor stor en del af børnene på hver enkelt skole, der kommer fra de forskellige indkomstgrupper. Hvor mange er fra henholdsvis den rigeste, næstrigeste, midterste, næstfattigste og fattigste femtedel af befolkningen? Ved at besvare det spørgsmål kan vi se, om hver enkelt skole har en blandet elevfordeling.

Analysen viser, at kun 22 procent af de private skoler er blandede. Det er altså en meget lille del af de private skoler, der har mellem 10 og 30 procent af skolens børn i samtlige af de fem indkomstgrupper. Til sammenligning gælder det 29 procent af folkeskolerne.

Det er én ting. Noget andet er den sociale skævhed. Hver anden folkeskole har en overrepræsentation af børn fra den fattigste femtedel eller en underrepræsentation af børn fra den rigeste femtedel. På de private skoler er det lige omvendt. Her er der på hver anden skole en overrepræsentation af børn fra den rigeste femtedel eller en underrepræsentation af børn fra den fattigste femtedel.

Med andre ord: De private skoler optager i høj grad velstillede børn, mens folkeskolerne løfter det tunge ansvar. Vi så det samme i en større [analyse](#), vi lavede i 2020: Både i byerne og på landet er der markant flere børn fra overklassen og den højere middelklasse på private skoler, mens der er markant færre børn fra arbejderklassen.

Lad os igen se på Kolding Realskole som eksempel. Analysen af blandede skoler viser, at skolen har en overvægt af børn fra den rigeste femtedel af befolkningen, mens der er meget få børn fra de fattigste femtedele af befolkningen. Det er primært en skole for velstillede børn.

Først og fremmest er det vigtigt for sammenhængskraften i vores samfund, at velstillede børn også møder og er sammen med børn fra andre sociale lag. Det er en motor for at forstå andre menneskers problemer på tværs af sociale skel – ikke mindst senere i det voksne liv. Men endnu vigtigere er det for mindre velstillede børn at gå i skole med børn fra ressourcestærke hjem.

Undersøgelser viser nemlig, at der er en positiv klassekammeratseffekt, når mindre ressourcestærke børn går i skole med ressourcestærke børn. De får simpelthen bedre karakterer. Senere i livet viser klassekammeratseffekten sig også på tilknytningen til arbejdsmarkedet og uddannelsesniveaue. Ikke alene for sammenhængskraften er det vigtigt med blandede skoler, det løfter også de dårligt stillede børn.

Det seneste årti har vi set en vandring fra folkeskolen over mod private skoler. I 2009 gik hvert syvende skolebarn (14,0 procent) i en fri- eller privatskole, i 2021 er tallet helt oppe på knap hvert femte barn (19,2 procent).

Tilbage står folkeskolen og skal løfte en tungere opgave. Folkeskolen afviser ikke børn i døren med særlige behov eller udadreagerende adfærd. Selvfølgelig ikke. Men vandringen skubber på en udvikling, hvor børn bliver delt op i et A- og et B-hold betinget af, hvor ressourcestærk deres familie er.

” Hvis ikke forældre i alle indkomslag oplever, at folkeskolen er et attraktivt tilbud, vil de forældre med god plads i privatøkonomien søge mod de private skoler

Chefanalytiker og projektchef Mie Dalskov Pihl

Som tommelfingerregel siger man, at enhedsudgifterne i det offentlige skal følge med velstandsudviklingen per indbygger, hvis ikke borgerne skal opleve en velfærdsforringelse. Folkeskolen er velfærd, og hvis midlerne ikke følger med tiden, betyder det, at folkeskolen som velfærd bliver udhulet.

Sagt på en anden måde: Hvis ikke forældre i alle indkomslag oplever, at folkeskolen er et attraktivt tilbud, vil de forældre med god plads i privatøkonomien søge mod de private skoler.

[En opgørelse](#) viser, at midlerne til folkeskolen er blevet udhulet, når man holder det op mod den generelle velstandsfremgang i samfundet. Udgiften per folkeskoleelev er kun steget med 1,3 procent i perioden 2009-2020. I samme periode er velstanden per indbygger steget med 9,6 procent. Vi bliver rigere og rigere, uden at midlerne til folkeskolen matcher vores stigende velstand og tilhørende højere forventninger.

Det er vigtigt, at vi styrker folkeskolen, så forældre fra alle indkomslag finder den attraktiv. Folkeskolen har brug for et løft, og den har brug for ro. De seneste ti års tid har folkeskolen været omdrejningspunkt for mange ændringer. Folkeskolereform, inklusion, læretidsaftale – men pengene er ikke fulgt med. Flere ressourcer til styrkelse af folkeskolen er alfa og omega. Den nuværende regering har vist gode takter med 500 millioner ekstra kroner til folkeskolen i 2022, og 800 millioner kroner i 2023. Mere af det. Men samtidig har vi brug for, at de private skoler tager et større socialt ansvar.

Private skoler får et tilskud fra staten per elev. Helt præcist får de tilskud per elev svarende til 76 procent af udgiften per elev i folkeskolen. Koblingsprocenten, som tilskuddet hedder, har gennem de seneste år fået et nøk opad til fordel for de private skoler. I 2016 øgede Løkke-regeringen koblingsprocenten fra 71 til 73 procent for så at hæve den til 75 procent i 2017 og siden til de nuværende 76 procent i 2018.

Den øgede støtte har med offentlige midler gjort det nemmere at drive privatskole i Danmark, og alt andet lige gjort det billigere for forældre at lade deres børn indskrive på en privat skole, hvilket flere og

flere velstillede familier gør, mens folkeskolen overlades til at løfte det tunge ansvar.

Fri- og privatskolerne har mulighed for at udvælge deres elever. Det skal vel stå dem frit for, men skal det ske på statens regning? Man bør øge de private skolars incitament til at tage et tungere socialt ansvar med en socialt betinget koblingsprocent, hvor private skoler der ikke løfter et socialt ansvar, i mindre omfang får adgang til offentlige midler. Det vil give penge tilbage i statskassen, som vi kan bruge til at løfte folkeskolerne – særligt dem med mange udsatte elever. Det er der brug for.